



Länsstyrelsen
Västerbottens län

BESLUT

Datum
2008-11-10

Beteckning
511-9614-2004

1(7)

Enligt sändlista

Förordnande om naturreservat för Ängsbacka, Umeå kommun

(3 bilagor)

Uppgifter om reservatet

Namn	Ängsbacka Naturreservat
Skyddsform	Naturreservat 2402197 (Reg-DOS id: 2013952),
Kommun	Umeå
Län	AC
Läge	5 km söder om Umeå centrum Topografiska kartor 20K NV Ekonomisk karta 20K 6e Mittkoordinat (RT90 2,5 gon V): 1720842, 7082046
Naturgeografisk region	29a, Kustslätter och dalar med finsediment kring norra Bottenviken
Gräns	Reservatets avgränsning framgår av bifogad karta
Ägarkategori	Enskilt ägd mark och staten genom Naturvårdsverket
Fastigheter	Ön 2:20, 2:21, 3:18, 3:24, 3:25, 3:36, 4:39, 7:24, 7:36, 7:37, 7:44, 18:2 samt Ön S:5, S:6, S:7 och S:8 Västerteg 34:1 och Österteg 34:1
Förvaltare	Länsstyrelsen i Västerbottens län genom Stiftelsen naturvård vid nedre Umeälven
Totalareal	90 ha
Skyddad areal produktiv skog	90 ha

Beskrivning av reservatet

Ängsbacka är ett lövskogsdominerat reservat med en areal på ca 90 ha. Det ligger 5 km söder om Umeå centrum, strax söder om Umeå flygplats och direkt väster om väg E12. Reservatet är beläget mellan Umeälvens delta och det stora slättlandskapet Röbäcksslätten - Degernässlätten. Umeälven rinner ca 350 m öster om reservatet

Marken utgörs främst av nedlagd jordbruksmark på sediment, men genom reservatets centrala delar löper en drumlinformad moränrygg, Risön, i nord-sydlig riktning. Väster om Risön är sedimenten finkorniga och siltiga medan de på östra sidan består av sandiga älvsediment. De nedlagda odlingsmarkerna är starkt dikningspåverkade. Längs diken växer ofta tätt med lövträd, främst glasbjörk, men även mycket gråal, sälg och viden. Lövträden är ca 30-40 år gamla, ibland yngre. Även inslag av gran finns. Mellan diken finns ofta stora trädlösa luckor. Skogen är produktiv och har redan nu vissa naturvärden i form av död ved och grova stammar.

Ett par mindre delområden på sedimentmarken är grandominerade. Det ena ligger i reservatets norra del och utgörs av planterad, dikningspåverkad, ca 40-årig granskog. Det andra området ligger i reservatets sydvästra hörn. Det är en äldre naturlig granskog med stort inslag av gamla, ofta döende, lövträd. Intill denna ligger även ett kalhygge på sedimentmarken.

Moränryggen Risön sträcker sig ca 15 höjdmeter över omgivande sedimentmarker. Där är skogarna barrträdsdominerade, men stora delar är avverkade och utgörs idag av hyggen och yngre skogar. De äldre skogarna ger ett tämligen naturligt intryck och har ett tydligt inslag av lövträd.

Området erbjuder mycket goda betingelser för många fågelarter genom de stora arealerna produktiva lövskogar, äldre granskogar, luckor och närheten till andra värdefulla naturområden.

Natura 2000

Ängsbackas västra del utgör en del av Natura2000-området Umeälvens delta och slätter. Detta område är utpekad med stöd av EU:s direktiv om bevarande av vilda fåglar (det så kallade fågeldirektivet). Inom Natura2000-området förekommer ett stort antal fågelarter som EU:s medlemsländer utsett som extra skyddsvärda. Flera av dessa fågelarter är skogslevande, bland andra järpe, spillkråka samt tretåig hackspett, och förekommer även inom övriga delar av reservatet. Området innehåller också strukturer och livsmiljöer för arter (t.ex. mindre hackspett) som förekommer i Art- och habitatdirektivets habitat *Skogar på landhöjningskust* (9030). Hela reservatet planeras att på sikt införlivas i nätverket Natura 2000.

Ärendets beredning

Banverket fick 2003 regeringens tillåtlighet att anlägga Botniabanan på sträckan Nordmaling-Umeå. Korridoren passerar genom Natura 2000-området Umeälvens delta. Regeringsbeslutet var förenat med villkor om kompensationsåtgärder för påverkan på bevarandevärdena. Ett förslag till kompensation, *Plan för kompensationsåtgärder, förvaltning och finansiering*, togs fram av Banverket till januari 2005. Detta förslag omfattade kompensationsåtgärder på ca 350 ha mark, bland annat skydd av skogar med strukturer och arter som finns i habitatet *Skogar på landhöjningskust*, i tre nya naturreservat. Ängsbacka, som är ett av dessa

föreslagna naturreservat, utgörs till stor del av skogar enligt ovan samt av skogar som med riktade skötselinsatser kommer att innehålla rikligt med dessa kvalitéer. Som en följd av detta har Banverket i samråd med Länsstyrelsen tagit initiativet till att säkerställa naturmiljöerna i Ängsbacka.

I september 2005 beslutade Banverket bilda en stiftelse, "Stiftelsen Naturvård vid Nedre Umeälven" och i oktober samma år beslutade Länsstyrelsen acceptera förvaltningsuppdraget för stiftelsen. I mars 2006 betalade Banverket ut de medel som stiftelsen ska använda till kompensationsåtgärdernas långsiktiga skötsel. Miljööverdomstolen har i sin dom 2007-12-06 fastställt miljödomstolens godkännande av de föreslagna kompensationsåtgärderna och därmed har Banverket tillstånd att anlägga järnvägen inom Natura 2000-området.

I april 2004 samt i februari 2006 har informations- och samrådsmöten genomförts med berörda markägare inom det planerade naturreservatet Ängsbacka. Under mötena har kunskaper och synpunkter samlats in.

Värdering av marken inom det blivande reservatet Ängsbacka har genomförts och förhandlingar om ersättning till berörda markägare pågår. För närvarande är drygt hälften av marken inom reservatet inköpt av staten.

Med utredningen *Plan för kompensationsåtgärder, förvaltning och finansiering (januari 2005)* samt synpunkter från markägare som underlag och ett antal fältbesök i området upprättande Länsstyrelsen under våren 2008 ett förslag till beslut och skötselplan.

Under maj till juni 2008 sändes reservatsförslaget på remiss till berörda sakägare, myndigheter och organisationer. De synpunkter med förslag på kompletteringar och ändringar som kommit in med remissvaren har arbetats in i beslut och skötselplan.

Ändamålet med reservatet

Det övergripande syftet med bildande och skötsel av naturreservatet är att långsiktigt säkerställa en riklig tillgång på strukturer samt gynnsamma livsbetingelser för arter som finns i habitatet *Skogar på landhöjningskust*. Detta utförs för att kompensera Botniabanans påverkan på habitatet inom Natura2000-området Umeälvens delta. Syftet uppnås genom aktiva skötselåtgärder där viktiga strukturer så som gamla och döende träd, död ved, lövdominans, luckighet och olikåldrighet tillskapas och därefter vidmakthålls.

Naturreservatets prioriterade syften enligt miljöbalken är att:

- Bevara biologisk mångfald
- Återställa/nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att det område som utmärkts på bifogad karta (bilaga 1) ska vara naturreservat.

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd (1998:1252) fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan, bilaga 2.

Motiv för beslutet

Ängsbacka utgörs till största delen av sekundära lövskogar på sedimentmark med ett allmänt inslag av död ved och grova träd, strukturer som gynnar många arter. Här förekommer också lövrika barrskogar på moränmark med mycket god potential att utveckla lövskogsvärden. Ängsbacka har överlag mycket goda förutsättningar att utveckla de strukturer som är viktiga för primärlövskogarnas arter. Dessa strukturer kan genom skötsel förstärkas ytterligare och nyskapas i de delområden där de idag saknas. Ängsbacka hyser också äldre granskogar med förutsättningar att utveckla höga naturvärden. Närheten till befintliga primärskogar och alluviala lövskogar vid Umeälvens delta gör att Ängsbacka kan bidra till att säkerställa överlevnaden för de arter som lever där.

Områden med lövskog är en bristvara i dagens skogslandskap. Inom den naturgeografiska region (29 a) där Ängsbacka är beläget utgör arealen skyddad skog endast 0,7 % av den totala skogsmarksarealen. Ängsbacka ligger dessutom i en s.k. värde-trakt (koncentration av områden med höga naturvärden) med flera andra värdefulla lövnaturskogar vilket ytterligare förstärker områdets bevarandevärde. Att avsätta området vid Ängsbacka som naturreservat bedöms som prioriterat enligt de nationella och regionala strategierna för skydd av skog. Reservatet bidrar också till uppfyllelsen av miljö kvalitetsmålet Levande skogar genom att skyddsvärd skog undantas från skogsproduktion och genom att mängden död ved och arealen äldre lövrik skog på sikt förstärks.

Botniabanans beslutade dragning genom Natura2000-området Umeälvens delta utgör motiv för att genomföra skyddsåtgärder vid Ängsbacka. Byggandet och driften av banan medför habitatförlust, fragmentering och kvalitetsförsämringar av Natura 2000-habitatet *Skogar på landhöjningskust* (9030). Fågelarter som järpe, spillkråka, tretåig hackspett och mindre hackspett som häckar i bansträckningens närområde bedöms också missgynnas av järnvägen. Genom att ta initiativet till och finansiera ett långsiktigt skydd som naturreservat för Ängsbacka kompenserar Banverket för järnvägens påverkan inom Natura2000-området.

Ängsbacka ligger nära Umeå stad och flygplats. Även om risken för exploateringar som påverkar områdets karaktär inte upplevs som överhängande idag, går det inte att bortse från att en växande stad med omgivande infrastruktur och bebyggelse i framtiden kan göra anspråk på annan markanvändning än dagens. Länsstyrelsen bedömer att olika typer av exploatering av områdets skogar och andra arbetsföretag eller anläggningar inte går att förena med bevarande av

områdets värden. Därför är detta, enligt länsstyrelsens uppfattning, ett område som i enlighet med miljöbalkens 1 kap 1 § bör skyddas i form av naturreservat enligt 7 kap 4 §.

Länsstyrelsen bedömer vidare att de positiva effekterna för bevarandet av värdefulla skogsmiljöer är stora och överväger de negativa effekterna som orsakas av inskränkningarna i markanvändning. Vid avvägning enligt 7 kap 25 § ha länsstyrelsen funnit att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet ska uppnås.

Naturreservatsbildningen är i linje med gällande översiktsplan och detaljplaner. Naturskyddet är således förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna.

Naturreservatsbestämmelser

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver vad som gäller enligt föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att inom reservatet:

1. uppföra byggnad eller annan anläggning,
2. anlägga väg, mark- eller luftledning
3. anordna upplag,
4. borra, gräva, spränga, schakta, utfylla, tippa, dumpa, dämma, dika eller rensa diken,
5. fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, upparbeta vindfällan, ta frö eller vidta någon skogsbruks- eller skogsvårdsåtgärd.
6. plantera ut för trakten främmande djur- eller växtart,
7. medföra okopplad hund med undantag för bruk av drivande, ställande eller eftersökande hund i samband med jakt,
8. framföra motordrivet fordon, undantag medges för uttransport av fälld älg vid älgjakt och för snöskoterkörning på befintlig skoterled,
9. släppa ut eller sprida avloppsvatten, gifter, vådliga ämnen, bekämpningsmedel, kalk eller växtnäringsmedel,

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet:

1. utmärkning av naturreservatet,
2. uppsättning av informationstavlor, vägvisningsskyltar samt iordningställande och skötsel av gång och cykelstig enligt fastställd skötselplan,

3. restaurering och skötsel så som avdödning av träd, röjning, gallring och avverkning av barrträd, stängsling, markberedning och plantering av lövplantor enligt fastställd skötselplan,
4. uppföljning av områdets skötsel och måluppfyllelse,
5. genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av markförhållanden.

Länsstyrelsen i Västerbotten genom Stiftelsen Naturvård vid nedre Umeälven ska vara förvaltare av reservatet och dess skötsel.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. göra åverkan på mark och växtlighet, inräknat döda stående och liggande träd,
2. störa djurlivet, t ex genom att medvetet störa häckande eller födosökande fåglar,
3. fanga eller insamla insekter eller andra ryggradslösa djur,
4. medföra okopplad hund,
5. framföra motordrivet fordon, undantag medges för snöskoter vintertid på befintlig skoterled,
6. utan länsstyrelsens tillstånd anordna tävlingar.

Föreskrifterna ovan, enligt 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken, ska inte utgöra hinder att utföra de skötselåtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel enligt bifogad skötselplan. Föreskrifterna ska heller inte utgöra hinder för att bedriva en normal väghållning av befintliga allmänna vägar.

Upplysningar (överklagan, dispenser, straffansvar, övriga föreskrifter mm)
Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl.

Delar av området är utpekade som ett Natura 2000-område enligt EU:s fågeldirektiv (79/409/EEC), s.k. SPA-område. Inom Natura 2000-området gäller tillståndsplikt enligt 7 kap 28-29 §§ miljöbalken för åtgärder och verksamheter som direkt eller indirekt på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön.

Enligt 29 kap 8 och 9 §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats enligt 7 kap 5 och 30 §§ miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid med meddelad föreskrift, kan länsstyrelsen enligt 26 kap 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Detta beslut kan överklagas till Regeringen, se bilaga 3.



Chris Heister



Sören Uppsäll

Bilagor

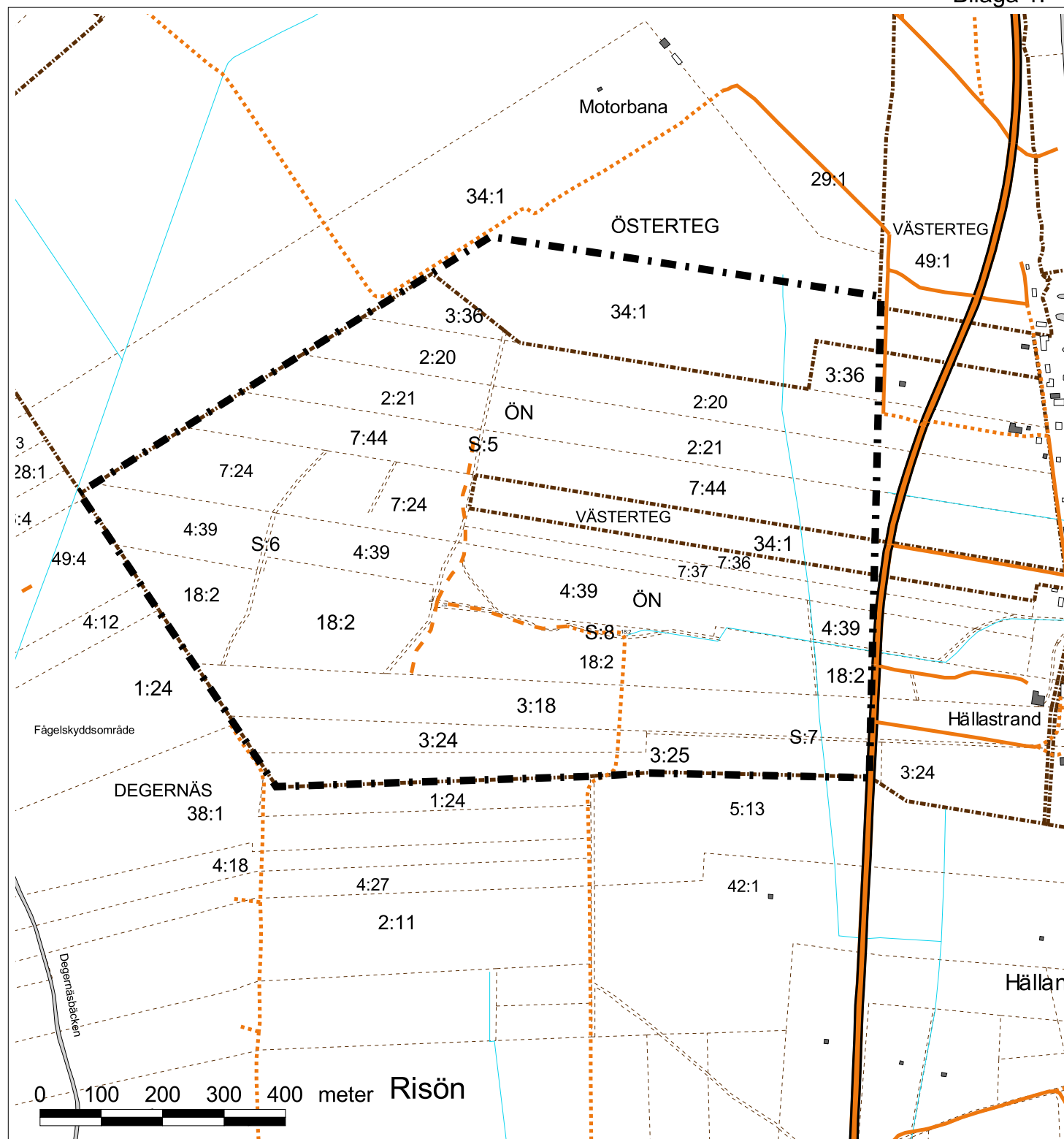
- 1 Karta över naturreservatets gränser
- 2 Skötselplan
- 3 Hur man överklagar

Sändlista

Lantmäterimyndigheten, Umeå kommun, 901 84 UMEÅ
Umeå kommun, 901 84 UMEÅ
Räddningstjänsten, Umeå kommun, 901 84 UMEÅ
Umeå Energi AB, Box 224, 901 05 Umeå
Umeå vatten och avfall AB, Umeå kommun, 901 84 Umeå
Naturvårdsverket, områdesskyddsenheten, 106 48 STOCKHOLM
Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 STOCKHOLM
SGU, Uppsala, Box 670, 751 28 UPPSALA
Skogsstyrelsen, Box 294, 901 06 UMEÅ
Vägverket Region Norr, Box 809, 971 25 LULEÅ
Banverket Region Norr, Box 43, 971 02 LULEÅ
Stiftelsen Naturvård vid nedre Umeälven, c/o Länsstyrelsen Västerbottens län,
Björn Jonsson, 901 86 UMEÅ
Västerbottens ornitologiska förening, Umedeltats Fältstation,
Bergsbodavallen 8, 905 96 UMEÅ
Umeå Fågel förening c/o Erik Owusu-Ansah, Älvans Väg 51, 90750 UMEÅ
Naturskyddsföreningen i Umeå, Box 7028, 90730 UMEÅ
Umeå Skoterklubb c/o Magnus Olsson, Ansmark 70, 905 82 UMEÅ
Enetjärn Natur AB, Kungsgatan 53, 903 26 UMEÅ
Örjan Clausén, Box 178, 921 23 LYCKSELE
Tegs och Öns VVO, c/o Freddie Persson, Övägen 21, 904 22 UMEÅ
Rune Backlund, Olof Palmes Gata 47, 903 23 UMEÅ
Karin Marklund, Älvhällavägen 4, 904 22 UMEÅ
Eva Carlström, Timmermansgatan 13, 904 20 UMEÅ
Birger Dahlbergs dödsbo, Övägen 14, 904 22 UMEÅ
Thomas Rådström, Östra Kyrkogatan 133, 903 46 UMEÅ
Västertegs, Östertegs Öns samfällighetsförening, c/o Åke Gustafsson, Övägen 16, 904 22 UMEÅ

Kopia + bilagor

Umeå kommun + kungörelse
Länsstyrelsens Naturvårdsregister
Anna Wenngren



Naturreservat

Ängsbacka

Umeå Kommun, Västerbottens län

Tillhör Länsstyrelsens beslut 2008-11-10

Dnr 511-9614-2004

 Reservatsgräns


Ekonomisk karta: 20K 6e

Ur allmänt kartmaterial från Lantmäteriet.
Medgivande 94.0410

HUR MAN ÖVERKLAGAR TILL REGERINGEN

Om Ni vill överklaga Länsstyrelsens beslut kan Ni skriva till Regeringen, Miljödepartementet.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till Länsstyrelsen, 901 86 Umeå.

Länsstyrelsen måste ha fått Ert brev **senast den 5 december** annars kan överklagandet inte tas upp till prövning.

I brevet ska Ni

- tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange ärendets diarienummer
- redogöra för dels varför Ni menar att Länsstyrelsens beslut är felaktigt, dels hur Ni anser att beslutet ska ändras.

Ni undertecknar brevet, förtydligar namnteckningen och uppger post-adress och telefonnummer.

Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er ståndpunkt, så bör Ni skicka med det.

Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er.

Behöver ni veta mer om hur Ni ska gå till väga, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.